

CHAT GPT - GÓC NHÌN QUẢN LÝ NHÀ NƯỚC

NGUYỄN NHÂM (*)

Tóm tắt: Sự ra đời của Chat GPT (còn gọi là ChatGPT, chatbot) là bước “đột phá” cực kỳ quan trọng trong lĩnh vực công nghệ AI, có thể tác động lớn tới hành vi của con người theo nhiều cách khác nhau. Mặc dù, còn nhiều lo ngại về những tác động tiêu cực tiềm ẩn nhưng nếu tiếp cận phát triển công nghệ này một cách có trách nhiệm và đạo đức thì có thể đảm bảo rằng Chat GPT sẽ trở thành một công cụ hiệu quả trong việc thúc đẩy sự phát triển kinh tế - xã hội ở tất cả lĩnh vực.

Từ khóa: Chat GPT; công nghệ AI; quản lý nhà nước.

Abstract: The birth of Chat GPT (also known as ChatGPT, chatbot) is an extremely important “breakthrough” in the field of AI technology, which can greatly impact human behavior in many different ways. Although there are many concerns about potential negative impacts, if we approach the development of this technology responsibly and ethically, we can ensure that Chat GPT will become an effective tool in promoting socio-economic development in all fields.

Keywords: Chat GPT; AI technology; state management.

Ngày nhận bài: 25/5/2023

Ngày biên tập: 01/12/2023

Ngày duyệt đăng: 21/3/2024

1. Từ bước “đột phá” công nghệ

Ra mắt vào tháng 11/2022, Chat GPT (Chat Generative Pre-training Transformer) là một chương trình máy tính trí thông minh nhân tạo, được sáng tạo dựa trên bộ dữ liệu văn bản cực lớn, giúp tạo các cuộc trò chuyện tự động và trả lời các câu hỏi về nhiều chủ đề và lĩnh vực khác nhau. Chat GPT có khả năng tương tác ở dạng các cuộc hội thoại, đàm thoại tương tự như giữa người với người.

Chat GPT sở hữu nhiều chức năng khác nhau, bao gồm trả lời câu hỏi, giải phương trình toán học, viết văn bản, bài luận, làm thơ, soạn nhạc, thiết kế, gỡ lỗi và sửa mã trong lập trình, dịch giữa các ngôn ngữ, tạo bản tóm tắt văn bản, đưa ra khuyến nghị, phân loại và giải thích chức năng. Thậm chí nó có thể tạo ra các ý tưởng sơ khai, chẳng hạn như chiến lược kinh doanh, chủ đề blog hay lên kế hoạch cho một hoạt động nào đó.

Chat GPT được tinh chỉnh từ GPT-3.5 - một mô hình ngôn ngữ tạo văn bản - và được tối ưu hóa cho cuộc đối thoại qua việc sử

dụng học tăng cường từ phản hồi của con người (Reinforcement Learning from Human Feedback - RLHF) - một phương pháp sử dụng các ví dụ của con người để hướng dẫn mô hình đến hành vi mong muốn. Hiện OpenAI (là một trong những phòng thí nghiệm nghiên cứu về trí tuệ nhân tạo AI của Hoa Kỳ) đã ra mắt bản nâng cấp GPT-4, hứa hẹn là phiên bản sáng tạo và ít lỗi hơn bản GPT-3.5 tiền nhiệm. Với hệ thống mới, người dùng có thể nhập liệu bằng hình ảnh kèm câu lệnh và nhận được kết quả mong muốn. GPT-4 còn có thể linh hoạt xử lý giữa hình ảnh và văn bản trong cùng một câu lệnh.

Chat GPT dự kiến được ứng dụng trong mọi lĩnh vực giúp nâng cao hiệu quả công việc trên cơ sở cung cấp câu trả lời chuyên sâu, đưa ra các đề xuất dựa trên tùy chọn và mối quan tâm của người dùng; hỗ trợ tìm kiếm ý tưởng mới cho các công việc liên quan đến sáng tạo, như làm thơ, viết văn, sáng tác nhạc, thiết kế đồ họa, kiến trúc, hỗ trợ học ngoại ngữ. Chat GPT có thể hỗ trợ dịch ngôn ngữ trong thời gian thực, cho phép người dùng giao tiếp với những người nói các ngôn ngữ khác nhau thông qua giao diện trò chuyện.

(*) Nguyên cán bộ nghiên cứu Viện Chiến lược quốc phòng, Bộ Quốc phòng

Chat GPT dự báo sẽ mở ra những cơ hội hoàn toàn mới cho chủ doanh nghiệp và người lao động, giúp tăng hiệu quả về chi phí khi hỗ trợ con người thực hiện các nhiệm vụ đơn giản, cải thiện độ chính xác khi nhập dữ liệu, phân tích dữ liệu giúp doanh nghiệp đưa ra quyết định sáng suốt và tăng trải nghiệm của khách hàng bằng cách cung cấp hỗ trợ 24/7; giảm thời gian chờ phản hồi và tăng cải thiện trải nghiệm tổng thể của khách hàng. Chat GPT có thể giúp cải thiện hiệu suất và việc cung cấp các khoản vay, viết nội dung quảng bá sản phẩm, hỗ trợ mô hình hóa khí hậu.

Trong lĩnh vực giáo dục: Chat GPT giúp công việc của người dạy, người học trở nên thuận tiện, dễ dàng hơn, đặc biệt là nâng cao chất lượng, hiệu quả hoạt động đào tạo, bồi dưỡng, rộng hơn là đối với ngành giáo dục. Sự xuất hiện của Chat GPT là cơ hội giúp giải phóng cho giáo viên khỏi một số công việc, tập trung thay đổi cách dạy học từ truyền đạt nội dung sang phát triển năng lực và tạo cơ hội để người học thúc đẩy học tập theo hướng cá nhân hóa. Chẳng hạn, sử dụng Chat GPT để tạo tình huống trong giảng dạy hoặc giao bài tập cho học sinh. Việc khuyến khích sử dụng Chat GPT một cách có trách nhiệm cũng như việc hình thành năng lực số, tận dụng công cụ số là cách thức để giáo viên, học sinh, sinh viên phát triển bản thân, phục vụ việc học tập và phát triển nghề nghiệp.

Trong lĩnh vực y tế: Chat GPT có thể hỗ trợ đưa ra các chẩn đoán y tế bằng cách đặt các câu hỏi có liên quan và cung cấp thông tin chi tiết, cũng như đề xuất dựa trên các triệu chứng và tiền sử bệnh của người dùng. Theo ông Sam Altman - Giám đốc điều hành (CEO) của OpenAI - Công ty tạo ra Chat GPT, trong thời gian tới Chat GPT sẽ “giải quyết một số thách thức lớn nhất của nhân loại, như biến đổi khí hậu và chữa bệnh ung thư”⁽¹⁾.

Trong quản lý nhà nước: theo các chuyên gia, nếu biết tận dụng các khả năng vượt trội của Chat GPT sẽ giúp hỗ trợ các cơ quan quản lý nhà nước trong việc giải đáp nội dung liên quan đến thủ tục hành chính; tăng cường khả năng giao tiếp và tương tác của các cơ quan quản lý nhà nước với người dân; hỗ trợ cung cấp các dịch vụ công cho công dân hoặc hỗ trợ các cơ quan chức năng trong việc ra

quyết định. Đồng thời, giảm thiểu tình trạng quá tải và chậm trễ trong việc giải quyết thủ tục hành chính. Người dân có thể tương tác với hệ thống bằng giọng nói hoặc văn bản, đặt câu hỏi về các thủ tục hành chính và nhận được trả lời nhanh chóng, chính xác. Trên thực tế, Thành phố Hồ Chí Minh đang ứng dụng Chat GPT để tra cứu thông tin và thực hiện các thủ tục hành chính trực tuyến, cũng như trả lời các câu hỏi về tiến độ thực hiện thủ tục hành chính cho người dân và doanh nghiệp⁽²⁾.

Tuy nhiên, Chat GPT cũng bộc lộ nhiều hạn chế và tiềm ẩn nhiều nguy cơ nếu sử dụng nó một cách thiếu trách nhiệm và thiếu đạo đức, đó là:

Thứ nhất, Chat GPT đã mang đến những cơ hội và sẽ tạo ra những công việc mới cũng như các loại hình tổ chức khác nhau, nhưng nó cũng có thể lấy đi hàng triệu việc làm của người lao động, khả năng cao nhất trong số đó là các công việc liên quan đến thông dịch và biên dịch viên, nhà thơ, những người sáng tạo nội dung, chuyên gia quan hệ công chúng, nhà văn, nhà toán học, chuyên gia thuế, kỹ sư blockchain, kế toán, kiểm toán viên và nhà báo, còn những ngành sử dụng nhiều lao động thủ công sẽ ít bị ảnh hưởng hơn.

Thứ hai, độ chính xác không đồng đều về dữ kiện thực tế của Chat GPT, trong nhiều trường hợp nội dung hồi đáp bị sai lệch. Nguyên nhân là bởi Chat GPT không biết chính xác thông tin đưa ra dựa trên dữ liệu tổng hợp từ internet là đúng hay sai. Mặt khác, kho dữ liệu hiện tại của Chat GPT chỉ mới được cập nhật đến năm 2021. Vì vậy, không phải tất cả các câu hỏi Chat GPT đều trả lời được. Những giới hạn về độ trễ của dữ liệu sử dụng có thể khiến Chat GPT đưa ra câu trả lời sai hoặc bởi thông tin sai lệch. Trong một số tình huống phức tạp, chủ đề mới, Chat GPT trả lời không chính xác do thiếu thông tin, dữ liệu.

Thứ ba, mặc dù Công ty OpenAI đã có một số biện pháp bảo vệ, ngăn ngừa người sử dụng yêu cầu Chat GPT tạo mã phần mềm độc hại khiến người dùng có thể bị mất cắp dữ liệu một cách nhanh chóng, song chính Chat GPT cũng tạo ra một phần mềm độc hại có thể đánh cắp dữ liệu người khác mà không bị phát hiện chỉ trong thời gian rất ngắn (vài giờ). Ngay lúc vừa xuất hiện trên thiết bị, nó sẽ quét tất cả

các loại tệp, đồng thời tìm kiếm bất kỳ dữ liệu nào mà nó có thể tìm thấy để đánh cắp từ thiết bị. Sau khi nắm giữ dữ liệu, nó có thể chia dữ liệu thành các phần nhỏ hơn để ẩn trong các hình ảnh khác trên thiết bị. Khi những hình ảnh này được tải lên thư mục Google Drive sẽ trở nên siêu mạnh, rất khó phát hiện.

Thứ tư, ứng dụng trong quản lý nhà nước, Chat GPT cũng gặp không ít thách thức, trong đó có vấn đề về đạo đức và độ tin cậy của thông tin được tạo ra. Nếu không được kiểm soát chặt chẽ, cẩn thận, việc sử dụng hệ thống này có thể dẫn đến sự thiếu tin cậy của thông tin, gây ra hậu quả tiêu cực và ảnh hưởng đến uy tín của các cơ quan nhà nước.

Thứ năm, trong giáo dục, xuất hiện những lo ngại về nguy cơ phụ thuộc của người học vào Chat GPT, dẫn đến hạn chế về tư duy phản biện cũng như kỹ năng giải quyết vấn đề. Chat GPT có thể “tiếp tay” cho việc gian lận học thuật, nhất là nguy cơ “xói mòn trí tuệ” của người học. Một khảo sát đầu tháng 01/2023 với 1.000 sinh viên đại học do Tạp chí trực tuyến Intelligent thực hiện cho thấy 30% đã sử dụng Chat GPT trong các bài tập viết⁽³⁾.

Thứ sáu, Chat GPT có thể bị kẻ xấu lợi dụng để lan truyền tin sai sự thật. Ông Gordon Crovitz, đồng Giám đốc điều hành của NewsGuard nhận định sản phẩm của OpenAI sẽ trở thành công cụ phát tán thông tin sai lệch mạnh nhất từng có trên internet: “Việc tạo ra một câu chuyện sai lệch giờ đây có thể được thực hiện ở quy mô lớn và tần suất thường xuyên hơn nhiều”. Giám đốc điều hành của OpenAI, Sam Altman thừa nhận cần phải có quy định về AI và việc lạm dụng nó cho mục đích xấu. “Nếu công nghệ này gặp trục trặc, nó có thể trở nên tồi tệ”⁽⁴⁾, Sam Altman cho biết.

2. Đến vấn đề quản lý nhà nước

Để quản lý Chat GPT phát triển đúng hướng, trở thành một công cụ hiệu quả trong việc thúc đẩy sự phát triển kinh tế - xã hội, cần quan tâm tới một số vấn đề sau:

Một là, nâng cao nhận thức cho cán bộ, công chức, viên chức và người dân về bản chất của Chat GPT, những lợi ích và những rủi ro, thách thức từ việc sử dụng Chat GPT cùng với sự phát triển của Chat GPT trong thời gian tới, làm cơ sở cho việc khai thác các lợi thế từ

ứng dụng này trong công tác quản lý nhà nước nhằm nâng cao hiệu suất công việc.

Hai là, kịp thời nghiên cứu để ban hành, sửa đổi hành lang pháp lý liên quan tới ứng dụng công nghệ số nói chung, Chat GPT nói riêng, tạo khuôn khổ pháp lý thuận lợi cho sự phát triển Chat GPT tại Việt Nam, đồng thời hạn chế những rủi ro, nguy cơ có thể xảy ra do sử dụng ứng dụng này. Chẳng hạn, ban hành các cơ chế, chính sách bảo vệ thông tin của người dân; các quy trình dành cho các cơ quan nhà nước trong quá trình ứng dụng Chat GPT vào các hoạt động phục vụ người dân và doanh nghiệp; các điều khoản cấm sử dụng Chat GPT một cách bất hợp pháp như: cấm sử dụng Chat GPT trong khi làm bài tập trên lớp, bài kiểm tra và các kỳ thi của học sinh, nghiêm cấm sử dụng Chat GPT để đạo văn; cấm sử dụng Chat GPT để tiến hành các hoạt động tuyên truyền, chống phá Đảng, Nhà nước, nền văn hóa của dân tộc; các quy định cụ thể về quyền tác phẩm do Chat GPT tạo ra; bảo vệ quyền riêng tư của người dùng.

Ba là, tuyên truyền, định hướng, hướng dẫn người sử dụng ứng dụng một cách có trách nhiệm và tuân thủ các quy tắc đạo đức xã hội. Trong bất kỳ tình huống nào, cũng không nên tin tưởng vào máy móc quá nhiều vì nó có thể đưa ra những thông tin không chính xác.

Bốn là, cần tham khảo và nghiên cứu kinh nghiệm quản lý Chat GPT của các quốc gia trên thế giới để áp dụng trong quản lý sử dụng Chat GPT tại Việt Nam./.

Ghi chú:

(1), (4) Duy Linh, *Làm ra Chat GPT, giờ lại lo lắng về hậu quả khó lường*, <https://tuoitre.vn/lam-ra-ChatGPT-gio-lai-lo-lang-ve-hau-qua-kho-luong20230517072545667.htm>, ngày 17/5/2023.

(2) Bảo Phương, *Thành phố Hồ Chí Minh tìm cách ứng dụng ChatGPT vào quản lý*, <https://plo.vn/tphcm-tim-cach-ung-dung-ChatGPT-vao-quan-ly-post722057.html>, ngày 02/3/2023.

(3) Phương Nguyễn, *ChatGPT-cuộc vui chưa tày gang?* <https://tuoitre.vn/ChatGPT-cuoc-vui-chua-tay-gang-20230401233630846.htm>, ngày 02/4/2023.